

DEPARTAMENT DE CLÀSSIQUES

NARBONA

[COLONIA IVLIA PATERNA CLAVDIA NARBO MARTIVS]

Dimecres, 20 de novembre. Els alumnes de grec i llatí de primer i segon de batxillerat anem a Narbona (*Narbo Martius*, en llatí) per conèixer-ne el museu i els jaciments arqueològics grecoromans. Sortim de fosc, molt d'hora, a dos quarts de set. Autopista catalana i autopista francesa. Una parada tècnica. Arribem a Narbona a les nou. Esmorzar a la plaça de l'Ajuntament (*La Mairie*). Fa un temps de tardor, amb un vent gèlid, hostil. Cal anar ben abrigat. No hi ha gaire gent a la plaça. Just davant la casa de la ciutat podem trepitjar un tram de la *Via Domitia*, un testimoni commovedor de l'antiguitat, que assegurava la comunicació d'Itàlia amb Espanya al s. II abans de la nostra era. Restaurada i condicionada.

No podem entrar al Museu Arqueològic perquè no és ben bé l'hora. No hi ha ningú. On són la gent? A les deu en punt, el museu obre les portes. Endavant. És un goig entrar en aquest museu que està situat al Palau Arquebisbal. És molt tranquil. I comencem el treball: plànol de la ciutat, la casa de

Marcus Claudius o Casa dels Pòrtics, la inscripció d'un mil·liari, els Erots (*Cupidos* o *Amorets veremadors*), estudi del camp semàntic sobre la mort, tombes funeràries (una torre, una caixa de teules, un sarcòfag, unes àmfores), una ossera, un crismó, una urna cinerària, un fresc que representa un geni amb una cornucòpia, una àncora feta de roure i de plom. Fem també la transcripció i la lectura d'algunes làpides: *A Júlia Heroidis que alliberà Cai Juli, el narbonès.*

Aquest ha fet aixecar aquesta tomba per a la seva mestressa i per als seus familiars. L'altar de la Pau d'August adornat amb una corona de fulles de roure i branques de llorer, i un bucrani. Sarcòfags d'època paleocristiana amb escenes de l'Antic Testament molt dignes de contemplar: Moisès, la multiplicació dels pans i els peixos, la curació del cec de naixença, la història de Daniel a la fossa dels lleons, i encara fem escriptura de textos en llatí i en grec. Hem acabat la feina. Com ha passat el temps! I del fons de la sala apareixen tres encarregats del museu que ens menen pressa: és l'hora de tancar. Desfilem sense torbar-nos.

Sortim i tirem amunt, cap a l'esquerre. Uns quants carrers. I arribem a l'*Horreum*: unes galeries subterrànies romanes que van servir de graner o magatzem (*horreumen* llatí) a finals del s. I aC. Ornat amb superbs vestigis lapidaris. Música de fons i textos recitats en llatí en cadascuna de les cel·les. Tot és molt semblant als *horrea* de la ciutat d'Òstia (el port de Roma). Hi fem broma perquè gairebé no ens veiem. El lloc té molt poca il·luminació, d'un efecte tenebrós. Això fa que la visita sigui emocionant, i hi riem molt. Carrerons estrets de terra i pedretes. Els passadissos i les cel·les laterals ens fan perdre la sortida. Aquí estudiem tres tècniques de construcció: *opus incertum*, *opus reticulatum* i *opus vittatum*. Hi hem de trobar un grafit en forma d'animal. Finalment, una colla de baix relleus: un cap d'un toro robust, una biga (un carro tirat per dos cavalls), un atlant, un combat de gladiadors, una màscara de teatre, l'escena d'una cursa de carros i una estela funerària. En fi, s'acaba la visita.

És l'hora de dinar. Tenim una hora i mitja. Després, ens apleguem a la gran plaça de l'Ajuntament. I tot seguit, tirem cap a l'oest i travessem el canal serpentejant de la Robine. (Divideix la ciutat de nord a sud.) Fem una passejada curta.

El Museu Lapidari. Aquest edifici era l'església antiga de Notre Dame de Lamourguier, ara habilitada com a dipòsit de làpides. (La segona col·lecció de làpides més important d'Europa.) Té una nau central gran, amb capelles laterals. Tot l'espai impressiona: s'hi exposen dos mil blocs de pedres antigues tallades i esculpides, amb uns esgrafiats magnífics, i totes numerades: frisos, baix relleus, esteles amb un epitafi gravat, capitells, mil·liaris, fragments de

cornises i columnes que són la història i el testimoni de la vida en època romana i paleocristiana. Cerquem, descrivim i dibuixem el fris de les àguiles a la part de dalt, esplèndid, sobre l'arc d'una capella: dues àguiles a cada costat que agafen amb el bec unes cintes de roba ondulant; al centre, un escut: el símbol de Júpiter omnipotent. Copiem i traduïm la llegenda de dues làpides, l'una dedicada a un banquer (*argentarius*) i l'altra, a un cuiner (*cocus*). I encara dibuixem un escut decorat amb el cap de la medusa Gorgona.

Finalment, a l'absis formem una rodona ben feta i, palplantats, comencem la lectura puntuada del poema *Salve, Narbo* de Sidoni Apol·linar, un cant que lloa les excel·lències d'aquesta ciutat. Tots de cop no, és clar, ens anem alternant i combinant en aquesta *lectio diuina*:

*Salve, Narbo, potents salubritate, urbe et ruresimul
bonusuideri, muris, ciuibus, ambitu, tabernis,
portis, proticibus, foro, theatro, delubris, capitoliis,
monetis, thermis, arcubus, horreis, macellis, pratis,
fontibus, insulis, salinis, stagnis, flumine, merce,
ponte, ponto. (...)*

Sortim. Encara podríem anar a la plaça del Fòrum: una columna jònica està plantada en una banda de la plaça. Però ho deixem córrer. Ens orientem per anar a agafar l'autocar. Mentre la tarda diu adéu: el sol es pon. Apa, és l'hora del retorn. *A bientôt, Narbonne*. És una tornada agradable. Autopista francesa, La Jonquera, autopista catalana, Olot.

[Margarida Aguilar, Vannessa Carrillo, Carla Coderch, Ivonne Díaz, Lúdia Huete, Ariadna Iglesias, Marina Sánchez, Aina Vidal - Salomón Aguilar, Xavier Banzo, Simranjit Boora, Paula Busquets, Mònica Exopósito, Bibian López, Laura Morales, Joel Nierga, Irene Pastor, Núria Pérez, Judit Río, Maria Sau, Paula Tejada i Xènia Tijeras]

